Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2025/2595

2025 12 19

EUROPOS CENTRINIO BANKO GAIRĖS (ES) 2025/2595

2025 m. gruodžio 10 d.

dėl priežiūros metodikos, kurią nacionalinės kompetentingos institucijos taiko mažiau svarbių prižiūrimų subjektų turimų neveiksnių pozicijų padengimui *(ECB/2025/40)*

EUROPOS CENTRINIO BANKO VALDANČIOJI TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2013 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1024/2013, kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedami specialūs uždaviniai, susiję su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika ([1]), ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį ir 6 straipsnio 5 dalies a ir c punktus,

kadangi:

(1) Europos Centrinis Bankas (ECB) yra atsakingas už veiksmingą ir nuoseklų bendro priežiūros mechanizmo (BPM) veikimą. Jis prižiūri sistemos veikimą ir užtikrina nuoseklų aukštų priežiūros standartų taikymą bei priežiūros rezultatų suderinamumą dalyvaujančiose valstybėse narėse. ECB gali priimti nacionalinėms kompetentingoms institucijoms (NKI) skirtas gaires, pagal kurias turi būti vykdomi priežiūros uždaviniai ir kurių laikantis NKI turi priimti priežiūros sprendimus;

(2) ECB užtikrina nuoseklų prudencinių reikalavimų taikymą kredito įstaigoms dalyvaujančiose valstybėse narėse pagal Reglamentą (ES) Nr. 1024/2013 ir Europos Centrinio Banko reglamentą (ES) Nr. 468/2014 (ECB/2014/17) ([2]);

(3) nors už mažiau svarbių kredito įstaigų įgyvendinamų priemonių, procesų, mechanizmų ir strategijų, skirtų užtikrinti patikimą jų rizikos valdymą ir padengimą (įskaitant jų atidėjinių politiką ir turto valdymo tvarką nuosavų lėšų reikalavimų atžvilgiu), peržiūrą visų pirma yra atsakingos NKI, ECB, atlikdamas priežiūros stebėsenos funkciją BPM, turėtų skatinti, kad, atliekant tokią peržiūrą, būtų nuosekliai taikomi aukšti priežiūros standartai. Šiomis aplinkybėmis nuoseklus aukštų priežiūros standartų taikymas mažiau svarbių prižiūrimų subjektų neveiksnių pozicijų valdymo ir padengimo priežiūriniam tikrinimui visame BPM padeda siekti platesnių tikslų užtikrinti, kad: a) visoms kredito įstaigoms dalyvaujančiose valstybėse narėse būtų taikoma nuosekli ir veiksminga prudencinės priežiūros metodika; b) bendras finansinių paslaugų taisyklių sąvadas būtų nuosekliai taikomas visoms kredito įstaigoms dalyvaujančiose valstybėse narėse ir c) visoms dalyvaujančių valstybių narių kredito įstaigoms būtų taikoma aukščiausios kokybės priežiūra;

(4) tinkamo neveiksnių pozicijų valdymo ir padengimo užtikrinimas yra svarbus BPM prioritetas nuo pat jo sukūrimo. Neveiksnių pozicijų atžvilgiu ECB taiko priežiūros metodiką, pagrįstą Sąjungos teisės aktų leidėjo sukurta sistema, ir atsižvelgia į Europos bankininkystės institucijos priimtas aiškinamąsias gaires. Taikydamas šią priežiūros metodiką, ECB pranešė apie svarbių prižiūrimų subjektų turimų neveiksnių pozicijų padengimo priežiūros lūkesčius. Tie lūkesčiai yra susiję su neveiksniomis pozicijomis, kurios susidarė iki 2019 m. balandžio 26 d., todėl joms netaikomas atskaitymo reikalavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 575/2013 ([3]). Mažiau svarbių prižiūrimų subjektų atveju tokių neveiksnių pozicijų padengimui iki šiol nebuvo taikoma vienoda priežiūros praktika visame BPM. Neveiksnių pozicijų padengimui buvo taikomos metodikos, kurias NKI apibrėžė jų atitinkamai priežiūros veiklai;

([1]) OL L 287, 2013 10 29, p. 63, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1024/oj.

([2]) 2014 m. balandžio 16 d. Europos Centrinio Banko reglamentas (ES) Nr. 468/2014, kuriuo sukuriama Europos Centrinio Banko, nacionalinių kompetentingų institucijų ir nacionalinių paskirtųjų institucijų bendradarbiavimo Bendrame priežiūros mechanizme struktūra, (BPM pagrindų reglamentas) (ECB/2014/17) (OL L 141, 2014 5 14, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/468/oj).

([3]) 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl riziką ribojančių reikalavimų kredito įstaigoms, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012, (OL L 176, 2013 6 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj).

(5) kaip matyti iš patirties, kurią ECB įgijo taikydamas svarbių prižiūrimų subjektų priežiūros metodiką, pakankamas ir savalaikis neveiksnių pozicijų padengimas skatina aktyvų tų pozicijų valdymą, jų sankaupų mažinimą ir atidėjinių lygį, atitinkantį riziką, susijusią su neveiksnių pozicijų išlaikymo trukme ir susigrąžintinos sumos kitimu;

(6) todėl NKI priežiūros metodika, susijusi su mažiau svarbių prižiūrimų subjektų turimų neveiksnių pozicijų padengimu, turėtų apimti atidėjinių politikos ir turto valdymo tvarkos tų prižiūrimų subjektų nuosavų lėšų reikalavimų atžvilgiu, peržiūrą;

(7) tokia neveiksnių pozicijų padengimo priežiūros metodika laikytina veiksminga dviejų pagrindinių rizikos rūšių mažinimo priemone. Pirmoji rizika – tai išliekanti didelė neveiksnių pozicijų, turinčių ilgą išlaikymo trukmę (taip pat vadinamų seniau susikaupusiomis neveiksniomis pozicijomis), sankaupa ir ribotas atidėjinių padengimas, kurie yra ilgalaikiai galimų papildomų nuostolių šaltiniai ir riboja bankų galimybes teikti naujas paskolas. Antroji rizika – tai prudencinės tvarkos, taikomos neveiksnioms pozicijoms, kurioms galioja atskaitymo reikalavimas pagal Reglamentą (ES) Nr. 575/2013, ir prudencinės tvarkos, taikomos neveiksnioms pozicijoms, kurioms toks reikalavimas negalioja, galimi neatitikimai, kurie nėra pateisinami konkrečiomis aplinkybėmis;

(8) šios dvi pagrindinės rizikos rūšys yra reikšmingos. Svarbių ir mažiau svarbių prižiūrimų subjektų neveiksnių pozicijų agreguotiems santykiams nuo BPM sukūrimo apskritai būdinga ilgalaikė mažėjimo tendencija. Ši tendencija buvo labiau pastebima svarbių prižiūrimų subjektų atžvilgiu ir baigėsi 2024 m. Kadangi neveiksnių pozicijų santykis gali vėl padidėti, manoma, kad, atsižvelgiant į patenkinamą bendrą kapitalo lygį ir į tai, kad mažiau svarbūs prižiūrimi subjektai pastaruoju metu savo iniciatyva turėjo daryti pažangą mažindami ir padengdami seniau susikaupusias neveiksnias pozicijas, suderinta NKI priežiūros metodika, susijusi su mažiau svarbių įstaigų turimų neveiksnių pozicijų padengimu, yra proporcinga priežiūros tikslui šalinti dvi pagrindines su tomis neveiksniomis pozicijomis susijusios rizikos rūšis, kad būtų sustiprintas mažiau svarbių prižiūrimų subjektų atsparumas galimiems neigiamiems makroekonominės aplinkos pokyčiams ir su tuo susijusiam kredito kokybės pablogėjimui;

(9) kad galėtų įvertinti mažiau svarbių prižiūrimų subjektų turimų neveiksnių pozicijų, kurioms taikomos šios gairės, padengimą, NKI turi gauti išsamius duomenis apie tokių pozicijų padengimą. Šiuo metu tokie duomenys nėra įtraukti į informaciją, kurią įstaigos turi teikti pagal Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2021/451 ([4]), ir dėl to NKI turėtų reikalauti, kad mažiau svarbūs prižiūrimi subjektai pateiktų tokius duomenis kiekvieną atitinkamą ataskaitinę datą,

PRIĖMĖ ŠIAS GAIRES:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiose gairėse apibrėžiama priežiūros metodika, kurią NKI taiko peržiūrėdamos atidėjinių politiką ir turto valdymo tvarką mažiau svarbių prižiūrimų subjektų, įsteigtų toje pačioje valstybėje narėje, kaip ir atitinkama NKI, nuosavų lėšų reikalavimų atžvilgiu.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiose gairėse vartojamos Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnyje, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2402 ([5]) 2 straipsnyje, Reglamento (ES) Nr. 1024/2013 2 straipsnyje ir Reglamento (ES) Nr. 468/2014 (ECB/2014/17) 2 straipsnyje pateiktos apibrėžtys. Taip pat taikomos šios apibrėžtys:

1) ataskaitinė data – atitinkamų kalendorinių metų gruodžio 31 d.;

([4]) 2020 m. gruodžio 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/451, kuriuo nustatomi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013 taikymo įstaigų priežiūros ataskaitų teikimo srityje techniniai įgyvendinimo standartai ir panaikinamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 680/2014, (OL L 97, 2021 3 19, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/451/oj).

([5]) 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2402, kuriuo nustatoma bendroji pakeitimo vertybiniais popieriais sistema ir sukuriama specialioji paprasto, skaidraus ir standartizuoto pakeitimo vertybiniais popieriais sistema, ir iš dalies keičiamos direktyvos 2009/65/EB, 2009/138/EB ir 2011/61/ES bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 648/2012, (OL L 347, 2017 12 28, p. 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2402/oj).

2) neveiksni pozicija, kuriai taikomos šios gairės – pozicija, atitinkanti nuo Reglamento (ES) Nr. 575/2013 36 straipsnio 1 dalies m punkto nukrypti leidžiančios nuostatos sąlygas, kaip numatyta to reglamento 469a straipsnyje;

3) techninė garantija – su pozicija susijusi garantija, kuria užtikrinama skolininko galimybė laikytis sutartinių neekonominio pobūdžio įsipareigojimų, pavyzdžiui, tiekti prekes trečiajai šaliai arba atlikti darbus jos naudai, ir kuriai nebūdingas kredito substituto pobūdis.

3 straipsnis

Įstaigos, kurioms taikomos šios gairės

1. NKI taiko šiose gairėse nustatytą priežiūros metodiką visų mažiau svarbių prižiūrimų subjektų atžvilgiu aukščiausiu konsolidavimo lygmeniu dalyvaujančiose valstybėse narėse.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, NKI gali nuspręsti netaikyti šiose gairėse nustatytos priežiūros metodikos mažiau svarbiam prižiūrimam subjektui konkrečią ataskaitinę datą, jei tas mažiau svarbus prižiūrimas subjektas aukščiausiu konsolidavimo lygmeniu atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

a) mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto visa bendra neveiksnių paskolų ir kitų išankstinių mokėjimų balansinė vertė sudaro mažiau nei 5 % mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto visos bendrų paskolų ir kitų išankstinių mokėjimų balansinės vertės. Apskaičiuojant vien tik santykį, kuris turi būti įvertintas pagal 5 % ribinę vertę, į vardiklį ir skaitiklį neįtraukiamos paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai, klasifikuojami kaip skirti parduoti, grynųjų pinigų likučiai centriniuose bankuose ir kiti indėliai iki pareikalavimo;

b) mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto neveiksnių pozicijų, kurioms taikomos šios gairės, kaip apibrėžta 2 straipsnio 2 punkte, bendra suma sudaro nereikšmingą mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto bendros neveiksnių pozicijų sumos dalį;

c) mažiau svarbiaus prižiūrimo subjekto atžvilgiu vykdomas tvarkingo veiklos nutraukimo procesas;

d) mažiau svarbus prižiūrimas subjekto atžvilgiu vykdomas susijungimas su kitu prižiūrimu subjektu arba jį įsigyja kitas prižiūrimas subjektas;

e) mažiau svarbus prižiūrimas subjektas yra „specializuota skolos restruktūrizavimo įstaiga“, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 36 straipsnio 5 dalyje;

f) mažiau svarbus prižiūrimas subjektas yra priklausomas nuo konkrečių ir faktinių aplinkybių, dėl kurių, atitinkamos NKI nuomone, šių gairių taikymas yra netikslingas, atsižvelgiant į Reglamento (ES) Nr. 1024/2013 tikslus ir principus ir ypač į poreikį užtikrinti nuoseklų aukštų priežiūros standartų taikymą.

3. Atlikusios įvertinimą pagal 2 dalies a–f punktus, NKI apie tai informuoja jų atitinkamose valstybėse narėse įsteigtus mažiau svarbius prižiūrimus subjektus, kuriems konkrečią ataskaitinę datą taikoma šiose gairėse nustatyta sistema ir 7 straipsnyje nustatyti susiję informacijos teikimo reikalavimai.

4. NKI reguliariai informuoja ECB apie 2 dalyje numatytų išimčių taikymą, įskaitant pagrindinius atitinkamų NKI vertinimus.

4 straipsnis

Pozicijos, kurioms taikomos šios gairės

1. NKI šiose gairėse nustatytą priežiūros metodiką taiko neveiksnioms pozicijoms, kurioms taikomos šios gairės.

2. Tradicinio arba sintetinio pakeitimo vertybiniais popieriais pagrindinėms pozicijoms šios gairės netaikomos, jei tų pozicijų atžvilgiu tenkinama kuri nors iš šių sąlygų:

a) mažiau svarbus prižiūrimas subjektas atliko reikšmingą rizikos perleidimą (SRT) pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 244 straipsnio 1 dalies a punktą arba 245 straipsnio 1 dalies a punktą;

b) mažiau svarbus prižiūrimas subjektas taiko visiško atskaitymo metodą pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 244 straipsnio 1 dalies b punktą arba 245 straipsnio 1 dalies b punktą.

3. Mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto prašymu NKI gali nuspręsti netaikyti 5 straipsnio atskiroms pozicijoms arba pozicijų portfeliams, remdamosi konkrečiomis aplinkybėmis, kurios įrodomos mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto pateiktais išsamiais ir patikimais įrodymais. Remdamosi minėtais įrodymais, NKI įvertina mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto prašymą ir priima dėl jo sprendimą.

4. Taikant 3 dalį, konkrečios aplinkybės apima bet kurią iš šių situacijų:

a) vykdant reguliarius pagrindinės sumos ir palūkanų mokėjimus, pagrįstus oficialaus skolininko pinigų srautais, bus grąžinta visa suma;

b) neveiksnių pozicijų padengimas kartu su 1 ramsčio kapitalo reikalavimais kredito rizikai reikštų, kad būtų padengta daugiau kaip 100 % pozicijos;

c) pozicija yra susijusi su techninėmis garantijomis.

5 straipsnis

Neveiksnių pozicijų padengimo vertinimas

1. NKI įvertina, kaip mažiau svarbūs prižiūrimi subjektai padengia neveiksnias pozicijas, kurioms taikomos šios gairės, remdamosi suma, nustatyta pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 1 dalies a punktą kartu su 47c straipsnio 2, 3 ir 4 dalimis.

2. Nustatydamos mažiau svarbių prižiūrimų subjektų padengimo sumas, kurios turi būti vertinamos pagal 1 dalyje nurodytą sumą, NKI atsižvelgia į Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 1 dalies b punkto i–vi papunkčiuose išvardytus elementus.

6 straipsnis

Naudojimas priežiūros procese

1. Vertinimų, susijusių su mažiau svarbių prižiūrimų subjektų neveiksnių pozicijų, kurioms taikomos šios gairės, padengimu, rezultatus NKI naudoja priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso, nurodyto Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES ([6]) 97 straipsnyje, metu.

2. Jei, tinkamai atsižvelgusi į mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto nurodytas konkrečias aplinkybes, NKI nustato, kad neveiksnių pozicijų, kurioms taikomos šios gairės, padengimas yra nepakankamas, ji apsvarsto galimybę priimti priežiūros priemonę, grindžiamą nacionalinės teisės aktais, kuriais į nacionalinę teisę perkeliamas Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnis, arba lygiaverčiais priežiūros įgaliojimais, numatytais nacionalinės teisės aktuose.

7 straipsnis

Informacijos teikimo reikalavimai

1. Kad galėtų atlikti 5 straipsnyje aprašytą vertinimą, NKI reikalauja, kad mažiau svarbūs prižiūrimi subjektai pateiktų išsamius duomenis apie jų neveiksnių pozicijų, kurioms taikomos šios gairės, padengimą kiekvieną ataskaitinę datą.

2. Šablonus, kurie turi būti naudojami teikiant 1 dalyje nurodytą informaciją, parengia ECB, bendradarbiaudamas su NKI.

3. NKI 1 dalyje nurodyta informacija, kurią joms pateikė mažiau svarbūs prižiūrimi subjektai, dalijasi su ECB, kad jis naudotų ją vykdydamas savo įgaliojimus priežiūros stebėsenos srityje.

([6]) 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB, (OL L 176, 2013 6 27, p. 338, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj).

8 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. NKI vertina neveiksnių pozicijų padengimą pagal šių gairių 5 straipsnį nuo 2028 m. gruodžio 31 d. ataskaitinės datos.

2. Pagal nukrypti leidžiančią nuostatą pirmosioms trims ataskaitinėms datoms po to, kai apie šias gaires pranešama NKI, taikomos šios nuostatos:

a) siekiant įvertinti 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų neveiksnių pozicijų padengimą 2025 m. gruodžio 31 d. ataskaitinę datą:

   i) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 2 dalies b punkte nurodytas koeficientas pakeičiamas į 0,60;

   ii) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 3 dalies d–i punktuose nurodyti koeficientai pakeičiami į 0,60;

   iii) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 4 dalies b punkte nurodytas koeficientas 1 pakeičiamas į 0,60;

b) siekiant įvertinti 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų neveiksnių pozicijų padengimą 2026 m. gruodžio 31 d. ataskaitinę datą:

   i) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 2 dalies b punkte nurodytas koeficientas pakeičiamas į 0,70;

   ii) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 3 dalies e–i punktuose nurodyti koeficientai pakeičiami į 0,70;

   iii) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 4 dalies b punkte nurodytas koeficientas 1 pakeičiamas į 0,70;

c) siekiant įvertinti 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų neveiksnių pozicijų padengimą 2027 m. gruodžio 31 d. ataskaitinę datą:

   i) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 2 dalies b punkte nurodytas koeficientas pakeičiamas į 0,80;

   ii) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 3 dalies g–i punktuose nurodyti koeficientai pakeičiami į 0,80;

   iii) Reglamento (ES) Nr. 575/2013 47c straipsnio 4 dalies b punkte nurodytas koeficientas 1 pakeičiamas į 0,80.

3. Nukrypstant nuo šių gairių 6 straipsnio, pirmąją ataskaitinę datą po to, kai apie šias gaires pranešama NKI, NKI gali nuspręsti nenaudoti mažiau svarbių prižiūrimų subjektų neveiksnių pozicijų padengimo vertinimo rezultatų priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso metu.

9 straipsnis

Įsigaliojimas

Šios gairės įsigalioja tą dieną, kai apie jas pranešama dalyvaujančių valstybių narių NKI.

10 straipsnis

Adresatai

Šios gairės skirtos dalyvaujančių valstybių narių NKI ir ECB.

Priimta Frankfurte prie Maino 2025 m. gruodžio 10 d.

ECB valdančiosios tarybos vardu
ECB Pirmininkė
Christine LAGARDE